

Plantes valencianes. Descripció i usos tradicionals.
Antoni Belda, Antoni Conca i Daniel Climent (eds.).
2020

La col·lecció L'Ordit de la Universitat d'Alacant, que ve aproximant al gran públic temes relacionats amb la recerca científica, però fent-ho en un llenguatge divulgatiu, encerta de nou amb una nova obra encapçalada per l'ecòleg i etnobotànic Antoni Belda, de qui ja es va editar en 2016 el llibre "Bolets del País Valencià". Aquesta vegada, amb una aposta molt més ampla, s'ha rodejat d'altres dos autors de primera línia en el coneixement etnobotànic a terra nostra, Antoni Conca i Daniel Climent, que fan d'editors d'aquest nou volum, dedicat especialment als usos tradicionals de les plantes valencianes. Tots tres van d'autors principals i a la vegada d'editors del volum, atès que per als capítols introductoris han comptat amb altres autors de relleu a les seues matèries, comentades més endavant.

Com aperitiu per al lector, donant fe de l'excel·lent qualitat del llibre, el pròleg està fet pel Dr. Joan Vallès, el més conegut dels etnobotànics de parla catalana, i catedràtic de botànica a la Universitat de Barcelona. Al començament del llibre i després del pròleg, a banda d'una introducció d'Antoni Belda i Daniel Climent, hi ha diversos capítols curts fets per especialistes concrets de matèries relatives sobre el medi natural i el seu coneixement i conservació: Enrique Moltó (clima), Benito Zaragozaí (relleu), Andreu Bonet (protecció de la natura), Fidel Gisbert (ús industrial de les herbes), Lluís Serra (vàlua de la flora valenciana) i Vicent Ferri (bones pràctiques en la recollida de plantes). Capítols com els fets per Fidel Gisbert, de l'empresa Herbes del Molí, i Vicent Ferri, de la Fundació Victoria Laporta Carbonell, deixen palès que el llibre no està fet només per especialistes de la recerca científica, i s'avancen al contingut eminentment divulgatiu del cos central de l'obra.

La part central són les fitxes informatives de 103 espècies -tot i que algunes d'elles inclouen dades d'altres moltes dels mateixos gèneres o d'altres propers-, ben il·lustrades amb una o més fotografies per planta, i dividides en 3 seccions: descripció, hàbitat i etnobotànica. Aquest darrer vessant, el més important i destacat del text, inclou nombrosos camps temàtics (fitonímia, usos medicinals, etc.) i fins i tot inclou sovint curiositats o s'estén en la paremiologia, ressenyant refranys i dites populars. Cadascuna de les espècies ocupa una pàgina, llevat de tres especialment destacades, com són l'espart (*Stipa tenacissima*), la murta

Plantes valencianes. Descripció i usos tradicionals. Antoni Belda, Antoni Conca i Daniel Climent (eds.). 2020. 152 pp. Col·lecció L'Ordit, 23. Universitat d'Alacant. Llengua: Català. Preu: 12 €. ISBN: 978-84-9717-697-2

(*Myrtus communis*) i la sàlvia (*Salvia lavandulifolia*), a les quals es dediquen dues planes, ben merescudes per l'ampla diversitat d'usos i l'important arrelament en la cultura popular valenciana. Pel que fa a l'ordenació de les fitxes, els autors han preferit l'ordre alfabètic dels noms populars de més relleu -en lloc de seguir l'ordre dels noms científics-, la qual cosa facilita la consulta per aficionats, excursionistes, interessats als aspectes culturals i etnològics del medi, etc. El llibre es tanca amb un recull de llibres i pàgines web que els lectors poden consultar per augmentar el seu coneixement dels usos tradicionals de les nostres plantes, i sengles índex de noms populars i científics.

Com altres volums de la mateixa col·lecció, el present és de format menut (14 x 20 cm), amb enquadernació rústica i amb tapa blana, sent relativament còmode de consultar; el llibre és lleuger per emportar-se'l al camp, tot i no haver estat concebut com una guia tradicional. Cal ressenyar que la portada està il·lustrada amb una espècie més que encertada, donat el seu ús ben estès al territori; es tracta del raïm de pastor (*Sedum sediforme*), una de les nostres espècies més humils i a la vegada més utilitzades a nivell tradicional i fins i tot gastronòmic.

Per tancar aquesta ressenya, cal destacar que els autors fan en tot moment indicacions sobre les bones pràctiques a seguir en la recollida o ús de cada espècie, donant aleshores regles per garantir la seua

conservació i la continuïtat en el paisatge. Felicitem des d'ací la iniciativa d'aquesta publicació, que sense dubte ajudarà a acostar a molta gent al nostre medi natural facilitant-los l'increment del seu coneixement i de la seua mentalitat conservacionista, cada vegada més arrelada en la nostra societat.

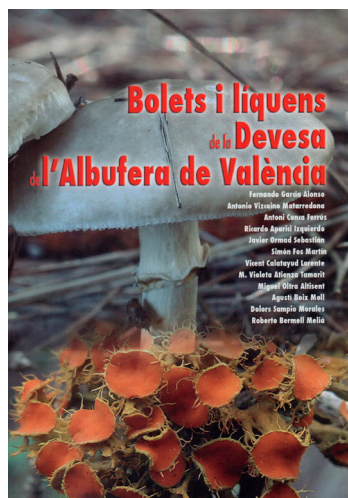
Emilio Laguna. CIEF-Servei de Vida Silvestre, Generalitat Valenciana.

Bolets i líquens de la Devesa de l'Albufera de València. Fernando García Alonso et al. 2018.

Donem la benvinguda a un llibre esperat feia temps, que duu al darrere molts anys de treball d'un ample grup d'especialistes, incloent-ne bona part dels més destacats experts valencians en la ciència micològica i liquenològica, per tal de donar-nos a conèixer un aspecte sovint desconegut: la notable riquesa de la Devesa de l'Albufera de València. Tot i que va sortir de la impremta a les acaballes de 2018, la seua presentació i difusió es va ajornar fins a la meitat de 2019, fent-se posteriorment la distribució tant institucional com mitjançant les llibreries, on ja està a l'abast en 2020.

Fins a 9 autors han preparat els textos, com a resultat de nombroses campanyes de camp a l'ecosistema dunar de la Devesa. D'una banda els micòlegs Fernando García Alonso, Antoni Conca, Ricardo Aparici, Javier Ormad i el ja desaparegut Miguel Oltra, principal expert valencià en el coneixement dels sempre difícils mixomicets. D'altra, els liquenòlegs Violeta Atienza, Vicente Calatayud i Simón Fos. I per tancar la llista d'autors principals, l'alma mater de la conservació d'aquest paratge al llarg de les darreres dècades com a cap del servei tècnic Devesa-Albufera de l'Ajuntament de València, Antonio Vizcaino. Tot i que solen indicar-se a les portades només els autors dels textos, en aquest cas s'han afegit a més Agustí Boix -autor dels esquemes i dibuixos-, Dolores Sampio -revisora lingüística-, i Roberto Bermell -encarregat de la coordinació institucional i dels aspectes de gestió. A banda cal afegir a 10 autors addicionals de fotografies, que han cedit desinteressadament material gràfic per aquesta obra.

La idea del llibre va sortir de la relació entre l'equip tècnic del servei Devesa-Albufera i SOMIVAL (Societat Micològica Valenciana), que des de fa més d'una dècada mantenen la seua col·laboració, traduïda entre d'altres activitats en l'organització d'excursions guiades a la Devesa per conèixer la seua riquesa

Bolets i líquens de la Devesa de l'Albufera de València. Fernando García Alonso, Antonio Vizcaino Matarredona, Antoni Conca Ferrús, Ricardo Aparici Izquierdo, Javier Ormad Sebastián, Simón Fos Martín, Vicente Calatayud Lorente, M. Violeta Atienza Tamarit, MIGUEL OLTRA Altisent, Agustí Boix Moll, Dolores Sampio Morales i Roberto Bermell Meliá. 2018. 326 pp. Ajuntament de València. València. Llengua: Català. Preu: 21 €. ISBN 978-84-9089-138-4

micològica, que es venen repetint cada any. Al llarg del temps, la llista d'espècies de bolets i fongs, mitjançant diverses campanyes anuals dels especialistes autors del llibre, ha anat creixent fins atènyer els 269 basidiomicets, 123 ascomicets, 146 líquens i 75 mixomicets. És a dir, almenys 613 espècies, a les quals cal afegir l'encara poc conegut grup dels glomeromicets, majoritàriament microscòpics i sovint només subterranis. A més a més, el paper de la Devesa com a punt calent de la biodiversitat fúngica valenciana es remarca pel fet que almenys 79 basidiomicets, 52 ascomicets i 5 líquens només es coneixen d'aquest paratge del terme municipal de València per a tot el territori autònom valencià.

El text combina introduccions temàtiques senzilles i en llenguatge divulgatiu, amb descripcions precises, on el lector es familiaritzarà amb molts dels tecnicismes propis del llenguatge micològic. El llibre comença amb una descripció de les principals característiques i ecosistemes de la Devesa, donant lloc més endavant a 3 capítols relatius als bolets, als líquens i fongs liquenícoles, i als mixomicets. Els dos primers, a banda d'una introducció al coneixement d'ambdós grups -on es detalla a més la terminologia tècnica i científica-, inclouen fitxes per a la identificació de 108 basidiomicets, 45 ascomicets i 32 líquens i fongs